

Actieplan duurzaam pesticidengebruik 2012-2017

Inhoudstafel

1. Inleiding.
2. Certificeren van de kennis van professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen.
3. Producten voor niet-professionele gebruikers en informeren van het brede publiek.
4. Opvolging van vergiftigingen en chronische blootstelling.
5. Bescherming van het aquatische milieu en het drinkwater.
6. Bescherming van natuur en kwetsbare groepen.
7. Hantering van professionele gewasbeschermingsmiddelen en de correcte verwijdering van de afvalstromen die hieruit voortvloeien.
8. IPM (geïntegreerde gewasbescherming).
9. Harmonisering van wetgeving.
10. Opvolging van het NAPAN.

1. Inleiding

In het kader van de Europese Richtlijn ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden (Richtlijn 2009/128/EG) is de uitwerking van nationale actieplannen verplicht gesteld. Het bijgaande ontwerp van Vlaams actieplan vormt het Vlaamse luik van dit nationaal actieplan. Het voorziet doelstellingen en maatregelen die kaderen binnen de Vlaamse bevoegdheden en het Vlaamse beleid. Er werd met het oog op de onderlinge afstemming intensief overlegd met de andere betrokken overheden van ons land. Dit overleg vond plaats binnen de NAPAN Task Force, waarvoor reeds op 26 februari 2010 door de Vlaamse Regering vertegenwoordigers vanuit de Vlaamse overheid werden aangeduid. Voor Vlaanderen maken de Departementen Leefmilieu, Natuur en Energie, Landbouw en Visserij, en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin hier deel van uit. Ook de Vlaamse Milieumaatschappij is hierin vertegenwoordigd. Dit ontwerp kwam tot stand met de betrokkenheid van de vertegenwoordigers van diezelfde Vlaamse overheden, maar ook andere overheden werden hierbij betrokken zoals de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). De opmaak van het voorontwerp is in eerste instantie te danken aan de inspanningen geleverd binnen de Vlaamse Milieumaatschappij, het departement Landbouw en Visserij en het departement Leefmilieu, Natuur en Energie.

Er werd bij de opmaak van het voorontwerp rekening gehouden met andere Vlaamse actieplannen, zoals de stroomgebiedbeheerplannen ter uitvoering van de kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG), en het actieplan bij het Gewestelijke Milieubeleidsplan.

Bij het opstellen van het hierbij voorgestelde actieplan werd rekening gehouden met de gezondheids-, sociale, economische en milieueffecten van de geplande acties. Tevens werd getracht rekening te houden met de standpunten van de relevante groepen van belanghebbenden.

Met het oog op het verzekeren van de inspraak van het publiek zal dit ontwerp passend worden kenbaar gemaakt, waarna men binnen een termijn van 30 dagen zijn opmerkingen en bezwaren aan de betrokken overheden zal kunnen bezorgen. Daarna zal de overheid bij zijn beslissing aangeven hoe met de opmerkingen en adviezen werd rekening gehouden.

De acties zijn onder andere gericht op de verkopers van pesticiden, professionele en niet-professionele gebruikers ervan (zoals de land- en tuinbouwers, loonwerkers, plantsoendiensten, tuinaanleggers en -onderhouders, ...), openbare diensten, en de bevolking. Het ontwerpplan bevat daartoe ook de diverse doelstellingen met betrekking tot milieu en gezondheid.

Een aantal acties situeren zich niet enkel op het Vlaamse niveau, maar werden als gezamenlijke acties afgesproken binnen de bovenvermelde NAPAN Task Force. Deze komen dan ook aan bod in het actieplan van de federale overheid. Waar er een verband is met acties die zich situeren op een ander bevoegdheidsniveau wordt dit verder in de tekst van dit ontwerp ook aangegeven.

2. Certificeren van de kennis van professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen

Bestaand wetgevend kader

03/03/2004 - Decreet inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouwproductiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw.

04/06/2004 - Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de toekenning van subsidies voor naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector.

27/11/2007 - Ministerieel besluit betreffende de toekenning van subsidies voor naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector.

Aanpassingen wetgevend kader

Aanpassing van het Besluit van de Vlaamse Regering voor de mogelijkheid om opleidingen korter dan 20 u goed te keuren en te subsidiëren.

Aanpassing van het Ministerieel Besluit om de inhoudelijke goedkeuring van de programma's mogelijk te maken.

De aanpassing van de regelgeving is voorzien voor de tweede helft van 2012.

Focus voor dit plan

In het kader van de federale regelgeving wordt momenteel gewerkt aan de zogenaamde fytolicensie (dit komt uitgebreid aan bod in het federale actieplan). Deze licentie omvat een certificaat voor professioneel gebruik, distributie of voorlichting van producten inzake gewasbescherming. Het betrokken Koninklijk Besluit zal een belangrijke wijziging doorvoeren aan de bestaande federale besluiten, en zal voorzien in volgende fytolicensies: "Distributie/Voorlichting producten voor niet-professioneel gebruik", "Assistent professioneel gebruik", "Professioneel gebruik" of "Distributie/Voorlichting". Ook de voorwaarden voor aanvraag, toekenning en vernieuwing van een fytolicensie zullen worden opgenomen in dit koninklijk besluit. De permanente en basisopleiding voorzien in het betrokken federale besluit met het oog op het bekomen van o.a. de fytolicensie zal worden georganiseerd via de door de Afdeling Duurzame Landbouw Ontwikkeling (ADLO) van het Departement Landbouw en Visserij erkende centra volgens het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het toekennen van subsidies voor naschoolse opleidingsinitiatieven in de landbouwsector. Bij de toekenning voor de subsidie wordt erop toegezien dat de verplichte vakken volgens de bijlage van de richtlijn 2009/128/EG in de opleiding voorzien zijn.

De afdeling verleent de getuigschriften als de deelnemer geslaagd is voor de cursustest en minstens 75 % van de lessen aanwezig is geweest in de cursus.

Acties

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
VL 2.1	Organiseren van de basisopleiding voor het verwerven van de fytolicentie	Aantal georganiseerde opleidingen en deelnemers	Erkenning van vormingscentra en inhoud van de opleiding vastleggen	2013-15	Bestaande werkingskost
VL 2.2	Organiseren van de permanente vorming	Aantal vormingsactiviteiten en deelnemers	Erkennen van vormingsactiviteiten via erkende vormingscentra	2013 en volgende	Bestaande werkingskost

3. Producten voor niet-professionele gebruikers en informeren van het brede publiek

Bestaand wetgevend kader Inzamelen van verpakkingen van pesticiden

Pesticiden en hun verpakkingen vormen een onderdeel van het Klein Gevaarlijk Afval (KGA), dergelijk afval wordt, indien het van huishoudelijke oorsprong is, selectief ingezameld via de KGA-inzameling die in elke Vlaamse gemeente georganiseerd wordt. Ook bedrijven moeten hun KGA gescheiden houden en aanbieden, maar zij kunnen meestal niet terecht in het circuit voor huishoudelijke afvalstoffen en moeten beroep doen op professionele inzamelaars van afvalstoffen. We spreken dan van klein gevaarlijk afval van vergelijkbare bedrijfsmatige oorsprong. Vergelijkbaar naar aard en hoeveelheid met KGA van huishoudelijke oorsprong.

Pesticidenreductiedecreet en -besluit

In het pesticidenreductiedecreet en -besluit is sensibilisatie van de burger en van de interne medewerkers (van de openbare besturen) wettelijk vervat in de reductieprogramma's (decreet van 21 december 2001 en uitvoeringsbesluit van 19 december 2008, art. 3, § 1 : sporen 1 en 3). Als het openbaar bestuur ervoor koos toch nog pesticiden te gebruiken na 2004 moest dit reductieprogramma ingediend worden.

Aanpassingen wetgevend kader

Ontwerp decreet duurzaam gebruik pesticiden

Sensibilisatie is niet expliciet vermeld in het ontwerpdecreet. Het ontwerpdecreet vermeldt in artikel 9 wel dat de Vlaamse Regering informatie ter beschikking stelt aan het brede publiek over :

- het gebruik van niet-chemische bestrijdingsmethoden;
- de effecten en de risico's van pesticiden op de menselijke gezondheid, het leefmilieu en op niet-doelwitorganismen
- het verwijderen van afval afkomstig van het gebruik van pesticiden.

Toch blijft sensibilisatie cruciaal voor het welslagen van het pesticidenvrij beheer van terreinen.

Bestaande plannen

Samenwerkingsovereenkomst Milieu Gewest - gemeenten (2008 - 2012)

Bij het thema Water van de Samenwerkingsovereenkomst Milieu is één van de acties die jaarlijks moeten gebeuren de sensibilisatie van de burgers ofwel rond duurzaam watergebruik ofwel rond pesticidenreductie. De subsidie van het Vlaamse gewest aan de gemeenten is afhankelijk van het uitvoeren van een hele reeks acties waarvan deze actie rond sensibilisatie er één van is. Artikel 5 van het decreet van 21 december 2001 vermeldt dat de Vlaamse Regering financiële stimuli uittrekt voor gemeenten om informatiecampaagnes op te zetten met de bedoeling om het gebruik van pesticiden bij huishoudens terug te dringen.

Het sensibiliseren en het informeren van het brede publiek gebeurt via :

- De 'zonder is gezonder' campagne : de www.zonderisgezonder.be website informeert zowel openbare besturen als burgers.
- Sensibilisatie en informatie via medische milieukundigen en de LOGO's (Lokaal GezondheidsOverleg)
- Bekendmaking van informatie via Steunpunt Milieu en Gezondheid

Focus voor dit plan

Sensibilisatie en informatiecampaagnes

Het uitwerken van een gerichte en aangepaste communicatie- en informatiecampagne is een belangrijke focus voor dit plan. Sensibilisatie- en informatiecampaagnes worden opgebouwd volgens een getrapt systeem waarbij de hoogste prioriteit op 1 staat, nl :

- (1) zoveel mogelijk het gebruik van pesticiden voorkomen,
- (2) gebruik van alternatieven,
- (3) correct gebruik van pesticiden.

Voor het sensibiliseren wordt in de eerste plaats verder gebouwd op bestaande initiatieven, nl. :

- De 'zonder is gezonder' campagne : de www.zonderisgezonder.be website informeert zowel openbare besturen als burgers.
- Sensibilisatie en informatie via medische milieukundigen en de LOGO's (Lokaal GezondheidsOverleg)
- Bekendmaking van informatie via het Steunpunt Milieu en Gezondheid

Met het uitbreiden van de doelgroep naar aanleiding van het omzetten van de Europese richtlijn is een aangepaste en gerichte sensibilisatiecampagne noodzakelijk. Alhoewel de privétuinen over het algemeen buiten het toepassingsgebied van RL 2009/128/EG vallen, zullen particulieren als doelgroep meegenomen worden in deze sensibilisatiecampagne.

Verder wordt er nagegaan of voor een informatie- en communicatieproject een aanvullende financiering kan verkregen worden via LIFE+. Dit dossier moet ingediend worden ten laatste op 26 september 2012 en werd opgenomen binnen de bestaande werkingskost.

Gezamenlijke initiatieven

Op elk verkooppunt van gewasbeschermingsmiddelen en biociden zal er uitgebalanceerde informatie moeten beschikbaar zijn voor de niet-professionele gebruikers. Met andere woorden : algemene informatie over de risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, onder meer over de gevaren, de blootstelling, de gepaste opslagomstandigheden en de instructies voor het hanteren, het toepassen en het verwijderen zonder gevaar, conform de wetgeving inzake afval, en ook over de alternatieve oplossingen die een geringer risico inhouden.

De actie bestaat erin te bepalen welke deze minimuminformatie is die moet beschikbaar zijn op de verkoopplaats en ook welke de nadere regels zijn voor het verstrekken van de informatie. Die informatie zal bepaald worden door de leden van de NAPAN Task Force, elk volgens zijn bevoegdheden. De Adviesraad van de NTF zal hierover worden geraadpleegd.

Acties

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
VL 3.1	Het gebruik van alternatieven promoten	Aantal unieke bezoekers op website Aantal burgers bereikt	Sensibilisatiecampagne via o.m. website zonderisgezonder; via gemeenten en provincies; VVOG, campagne "week zonder pesticiden", via sectororganisaties	Lopend	Bestaande werkingskost
VL 3.2	Risico's van pesticidengebruik op gezondheid duiden	Aantal burgers bereikt	Sensibilisatiecampagne via de website zonderisgezonder, LOGO (lokaal gezondheidsoverleg), MMK (medische milieukundigen) en via gemeenten en provincies	Lopend	Bestaande werkingskost
VL 3.3	Ecologisch moesen siertuin promoten	Aantal burgers bereikt	Sensibilisatiecampagne via o.m. de website zonderisgezonder, Campagne "week zonder pesticiden",	Lopend	Bestaande werkingskost
VL 3.4	Promoten van de pesticidentoets	Aantal organisaties bereikt	Handleiding en bekendmaking ervan o.a. via sectororganisaties, website, ...	Lopend	Bestaande werkingskost
VL 3.5	Pesticidenvrij beheer van verharde oppervlakte promoten	Aantal organisaties bereikt	Handleiding en bekendmaking ervan o.a. via sectororganisaties, website zonderisgezonder,...	Lopend	Bestaande werkingskost
VL 3.6	Tolerantiegrens m.b.t. kruidgroei verhogen		Sensibilisatiecampagne via gemeenten en provincies - opgenomen in basis van de Samenwerkingsovereenkomst	Lopend	Bestaande werkingskost
VL 3.7	Verpakkingen en vervallen producten via het KGA ophalen.	Aantal kg ingezamelde verpakkingen en vervallen producten	Sensibilisatiecampagne via o.m. OVAM, milieuparken, website zonderisgezonder, LOGO (lokaal gezondheidsoverleg), MMK (medische milieukundigen), via gemeenten en provincies	Lopend	Bestaande werkingskost
VL 3.8.	Aanpak van probleemsoorten* via preventie, alternatieven en in laatste instantie pesticiden	Handleiding gepubliceerd	Opmaak handleiding in overleg met verschillende gebruikers	Lopend	Bestaande werkingskost
Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
Bel 4.1	Aan de gebruikers van niet-professionele producten evenwichtige informatie garanderen op de plaats van verkoop in verband met de goede gebruiksvoorwaarden en de risico's voor de volksgezondheid en voor het milieu.	Informatie beschikbaar op de plaats van verkoop	Akkoord op het niveau van de ICLNAPAN en aanpassing van het KB van het federaal reductieprogramma.	2013	/

* Probleemsoorten : dit zijn planten en dieren die moeilijk onder controle te houden zijn. Voorbeelden zijn : Japanse duizendknoop, Amerikaanse vogelkers, Reuzen berenklauw, bruine rat, ...

4. Opvolging van vergiftigingen en chronische blootstelling

Bestaand wetgevend kader

Het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid legt de krijtlijnen van het preventieve gezondheidsbeleid in Vlaanderen vast. Hierin werd het Vlaamse humane biomonitoringprogramma verplicht gesteld.

Bestaande plannen

Voor het eerste steunpunt Milieu en Gezondheid 2002-2006 werd humane biomonitoring uitgevoerd in 8 regio's, waaronder landelijke gebieden en de fruitstreek, met verschillende milieudruk in Vlaanderen. Er werd niet specifiek gerekruteerd in functie van bepaalde sectoren en naar afstand van woning t.o.v. bv. landbouwgebieden. Hierbij werden metingen bij drie leeftijdsgroepen uitgevoerd, namelijk pasgeborenen en hun moeders, 14-15 jarige adolescenten en volwassenen van 50 tot 65 jaar. Er werden biomerkers gemeten voor blootstelling, waaronder DDE en HCB, en effectmerkers.

In het tweede steunpunt Milieu en Gezondheid 2007-2011 werd een Vlaamse referentie humane biomonitoring uitgevoerd, gevolgd door humane biomonitoring in 2 hot spots. Bij de blootstellingsbiomerkers waren volgende polluenten : HCB, DDE en een heel aantal metabolieten van organofosfaatpesticiden, 2,4 dichlorofenoxazijnzuur (2,4-D), ethylethioureum (ETU), metabolieten van fungiciden en van pyrethroiden.

Vanaf 2012 tot en met 2015 loopt het derde generatie Steunpunt Milieu en Gezondheid. In het meerjarenprogramma van dit steunpunt staat een Vlaamse referentie humane biomonitoring en biomonitoring in een hot spot opgenomen. Er werd een participatieve procedure opgesteld voor de selectie van te monitoren biomerkers. Waarschijnlijk zullen er ook biomerkers voor pesticiden geselecteerd worden. Momenteel loopt deze procedure en het resultaat wordt verwacht in het najaar van 2012.

De acties die hieruit volgen zijn afhankelijk van de resultaten en worden uitgewerkt in het faseplan dat volgt op de biomonitoringscampagne. Naar aanleiding van de resultaten van het eerste steunpunt werden in het Actieplan Gechloreerde Verbindingen maatregelen voor DDT en gechloreerde verbindingen in landelijke gebieden uitgewerkt. Voor de resultaten van het tweede steunpunt loopt het faseplan nog.

Focus voor dit plan

Een aantal pesticiden doorlopen mee de selectieprocedure voor het selecteren van biomerkers in het derde biomonitoringsprogramma. Bij selectie zullen ze mee opgevolgd worden in het volgende biomonitoringprogramma.

Gezamenlijke initiatieven

De acute intoxicaties van professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen (verder afgekort : 'gbm') zullen worden opgevolgd om te kunnen beschikken over betrouwbare statistieken en om zo nodig de nodige maatregelen te kunnen nemen voor het beheer van deze risico's. De professionele gebruikers zullen geïnformeerd en vervolgens geënquêteerd worden naar aanleiding van de door de Gewesten georganiseerde permanente opleidingen in het kader van de fytolicensie. De coördinatie van deze opvolging zal worden verzekerd door de NAPAN Task Force. Het Federale niveau zal instaan voor het beheer van de enquête.

Acties

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
VL 4.1	Nagaan van de mogelijkheid om in het volgende Vlaamse biomonitoringsprogramma biomerkers voor pesticiden mee te nemen.	Selectieprocedure doorlopen	Pesticiden doorlopen mee de selectieprocedure voor het selecteren van biomerkers voor het derde biomonitoringsprogramma	2012	Bestaande werkingskost
Bel. 5.1	Coördinatie van de opvolging van acute vergiftigingen door gbm [bij de professionelen]	Beschikbaarheid van representatieve statistieken	Opvolging van de acute intoxicaties door gbm bij de professionelen. Informatie en enquêtering bij de professionelen naar aanleiding van de permanente opleidingen in het kader van de fytolicensie	2016	Bestaande werkingskost

5. Bescherming van het aquatische milieu en het drinkwater

Bestaand wetgevend kader

Decreet integraal waterbeleid

Het decreet betreffende het integraal waterbeleid (art. 9 en art. 10, 2°) legt een aantal regels vast met betrekking tot oeverzones en het gebruik van pesticiden in deze oeverzones. Zo is het aanbrengen van pesticiden, met uitzondering van rodenticiden, verboden in de oeverzones. Indien de oeverzone enkel de taluds omvat, is het aanbrengen van pesticiden verboden binnen een meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van het oppervlaktewaterlichaam.

Pesticidenreductiedecreet en -besluit

In het pesticidenreductiedecreet en -besluit is de bescherming van het aquatisch milieu impliciet aanwezig. Zo wordt door het gebruiksverbod op verhardingen in de openbare ruimte, de afspoeling naar het oppervlaktewater sterk beperkt. Verder is er een verbod voorzien op het gebruik van pesticiden na 1 januari 2015 in de beschermingszones type III voor grondwater.

Ingeval van acute en redelijkerwijs niet te voorzienen plagen die een gevaar inhouden voor mens of milieu of in het geval van situaties die een ernstige bedreiging vormen of kunnen vormen voor de veiligheid van de mens en waarvoor tegelijkertijd geen afdoende alternatieve bestrijdingsmiddelen voorhanden zijn, kan tijdelijk van dit verbod worden afgeweken, mits de beheerder van de oeverzone dit voorafgaandelijk meldt aan de bevoegde administratie.

Milieukwaliteitsnormen in oppervlaktewater en grondwater

In het oppervlaktewater gelden voor een aantal pesticiden, onder meer de door de Kaderrichtlijn Water (afgekort : KRLW) als prioritair (gevaarlijke) stoffen aangeduide stoffen, milieukwaliteitsnormen, opgenomen in Vlarem. Voor andere werkzame stoffen, die niet werden opgenomen in Vlarem, wordt er gestreefd naar geen overschrijdingen van de PNEC (predicted no effect concentration) en MAC (maximum admissible concentration) (cf. KRLW, Bijlage V, 1.2.6).

Voor grondwater geldt voor alle werkzame stoffen de drinkwaternorm (100 ng/l).

Aanpassingen wetgevend kader

Ontwerpdecreet en -besluit duurzaam gebruik pesticiden

Naar aanleiding van de richtlijn wordt een nieuw decreet duurzaam gebruik pesticiden en besluit opgesteld. Het besluit specificeert verbod of gebruiksbepalingen voor het beheer van terreinen voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten (procedure nog lopend). Voor de openbare besturen blijft het bestaande pesticidenreductiedecreet van 21 december 2001 en uitvoeringsbesluit van 19 december 2008 gelden tot 1 januari 2015. Voor de nieuwe doelgroep geldt het besluit al direct: voor hen geldt minimumgebruik (met uitzondering van bermen waar een verbod geldt) tot 1 januari 2015. Vanaf 2015 zijn er extra verbodsbepalingen. Bij de omzetting is expliciet rekening gehouden met artikel 11 van de richtlijn.

Pesticiden kunnen wel nog gebruikt worden onder specifieke voorwaarden. Dit geldt voor twee types afwijkingen :

1° als er geen afdoende niet-chemische bestrijdingswijzen voorhanden zijn bij :

- a) plagen die een gevaar inhouden voor de mens inzake volksgezondheid of hygiëne;
- b) plagen die een gevaar inhouden voor het milieu of de biodiversiteit;
- c) situaties die een ernstige bedreiging vormen of kunnen vormen voor de veiligheid van de mens;

2° als een pesticidevrij beheer onevenredig hoge kosten met zich meebrengt.

Een afwijking volgens type 2 kan niet voor de grondwaterbeschermingszones.

Het grondwaterbesluit

Het verbod op het indirect lozen, deponeren, opslaan op of in de bodem, uitstrooien en het vervoeren van pesticiden in de beschermingszones type II en III vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering van 27 maart 1985 houdende reglementering van de handelingen binnen de waterwingebieden en de beschermingszones blijft behouden. De aanpassing houdt een opdeling in naar verschillende doelgroepen. Daarnaast is ook de mogelijkheid opgenomen zodat een pesticide dat een probleem vormt voor de drinkwaterwinning verboden kan worden.

Drinkwaternormen en beschermingszones in oppervlaktewater

In de nabije toekomst zullen de bestaande verouderde milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater bestemd voor de productie van drinkwater worden herzien. Daarnaast zal ook de afbakening van beschermingszones in oppervlaktewater worden herbekeken.

Bestaande plannen :

Stroomgebiedbeheerplannen (2009-2015) ter omzetting van de kaderrichtlijn 2000/60/CE

Om de goede toestand in de waterlichamen te kunnen halen werden onder meer acties opgenomen om de vervuiling van het oppervlaktewater en grondwater met pesticiden te voorkomen of te beperken. De maatregelen met betrekking tot pesticiden in deze stroomgebiedbeheerplannen werden voor dit actieplan geëvalueerd en indien relevant weerhouden, zij het soms in licht gewijzigde vorm. Deze acties zullen op hun beurt weer geëvalueerd worden voor de volgende stroomgebiedbeheerplannen.

Brondossiers en waterveiligheidsplannen

Maatregel 25 van het Vlaamse milieubeleidsplan 2011 - 2015 gaat in op het beschermen van drinkwaterwingebieden. Dit maatregelpakket valt samen met het sleutelproject 44-2 "Implementatie concept 'Waterveiligheidsplannen' in de drinkwatervoorziening - opmaak brondossiers als eerste stap" van ViA.

Focus voor dit plan.

Het Decreet betreffende het integraal waterbeleid en de daaruit vloeiende stroomgebiedbeheerplannen vormen de basis voor dit onderdeel. Er bestaat echter een defasering in de tijd met de stroomgebiedbeheerplannen. De maatregelen met betrekking tot pesticiden werden daarom voor dit plan tussentijds geëvalueerd en indien nodig aangepast. De maatregelen van het maatregelenprogramma van de stroomgebiedbeheerplannen werden geëvalueerd op hun doeltreffendheid en relevantie voor dit plan. Zo wordt in dit plan onder meer de wenselijkheid en/of haalbaarheid nagegaan om bepaalde, nu vrijwillige, maatregelen te verplichten om de doelstellingen van de KRLW en de richtlijn Duurzaam gebruik pesticiden te kunnen halen. In dit plan wordt er ook aan een betere handhaving van bestaande wetgeving gewerkt, in het bijzonder wat het respecteren van de bufferzones bij land- en tuinbouwactiviteiten langs waterlopen betreft.

Daarnaast lopen er voor grondwater studies om de ruimtelijke spreiding van pesticiden in de verschillende freatische grondwaterlagen te kunnen inschatten zodat op een correcte wijze kwetsbare zones pesticiden voor grondwater aangeduid kunnen worden. Deze studies moeten het in de toekomst mogelijk maken om gerichte acties uit te werken voor de kwetsbare zones grondwater. De beoogde kwetsbare zones zijn niet noodzakelijk gerelateerd aan de beschermingszones voor de productie van drinkwater.

Acties

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
VL 5.1	Oppervlaktewater beschermen	In de lijst van randvoorwaarden opgenomen	Handhaving van 1m bufferzone in horizontale teelten opgenomen in de randvoorwaarden voor rechtstreekse inkomenssteun	Eind 2013	Bestaande werkingskost
VL 5.2	Oppervlaktewater beschermen	% overtredingen	Handhaving van de bufferzones via de randvoorwaarden voor rechtstreekse inkomenssteun	Max. 10 % overtredingen in 2016	Bestaande werkingskost
VL 5.3a	Oppervlaktewater bestemd voor de productie van drinkwater beschermen	Publicatie van wettelijke basis	Actualiseren van VLAREM II bijlage 2.3.2. / MKN voor oppervlaktewater bestemd voor de productie van drinkwater	Eind 2013	Bestaande werkingskost
VL 5.3b	Oppervlaktewater bestemd voor de productie van drinkwater beschermen	Publicatie van wettelijke basis	Afbakening van beschermingszones voor het gebruik van pesticiden ter bescherming van drinkwaterwinning	2015	Bestaande werkingskost
VL 5.4	Oppervlaktewater beschermen	Publicatie van wettelijke basis	3m bufferzone voor verticale teelten verplichten langs oppervlaktewater	2016	Bestaande werkingskost
VL 5.5	Oppervlaktewater beschermen	Studie afgerond	Mogelijkheid nagaan om het gebruik van schoonwatertanks te verplichten	Eind 2013	Bestaande werkingskost
VL 5.6	Oppervlaktewater beschermen	Publicatie van wettelijke basis	Wettelijke initiatieven ontplooiën indien geopteerd wordt om driftreducerende doppen, kantdoppen en/of schoonwatertank te verplichten.	Eind 2015	Bestaande werkingskost
VL 5.7	Oppervlaktewater beschermen	% erosiegevoelige akkers met erosiebestrijdende maatregelen	Erosiebestrijding aan de bron en via aanleg van obstakels	Lopend	Bestaande werkingskost
VL 5.8	Grondwater beschermen	Aantal freatische grondwaterlichamen (23) waarvoor studie werd uitgevoerd	Geostatistische analyses uitvoeren om per freatisch grondwaterlichaam een dekkend beeld te krijgen van de ruimtelijke spreiding van pesticiden en hun metabolieten cf. Grondwaterrichtlijn	31/12/2015	Bestaande werkingskost
VL 5.9	Grondwater beschermen	Kwetsbare zones gebiedsdekkend aangeduid	Vaststellen van kwetsbare zones grondwater voor specifieke pesticiden of groepen pesticiden via wetenschappelijke onderbouwing (uitspoeling, retentievermogen)	25 % in 2016	Bestaande werkingskost
VL 5.10	Sensibiliseren van de professionele gebruiker tot een duurzaam gebruik van pesticiden	Aantal professionele gebruikers bereikt	Code goede landbouwpraktijken uitdragen : Stimuleren van het gebruik van driftreducerende doppen & het correct gebruik en installatie van een schoonwatertank op spuittoestellen		Bestaande werkingskost

6. Bescherming van natuur en kwetsbare groepen

Bestaand wetgevend kader

VEN (Vlaams ecologisch netwerk)

In het VEN geldt een verbod op het gebruik van pesticiden. Er zijn echter een aantal afwijkingen mogelijk. Gewasbeschermingsmiddelen mogen ingezet worden op cultuurgronden indien ontheffing vanuit het Mestdecreet werd gegeven op het bemestingsverbod, alsook in de tuinen van particulieren. Ook overheden mogen nog gewasbeschermingsmiddelen gebruiken als dit voorzien is in hun plan voor de afbouw van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten in het Vlaamse Gewest. Zolang er geen ecologisch beter verantwoord product of verantwoorde methode met dezelfde efficiëntie beschikbaar is kan er tot 31/12/2014 voor de bestrijding van Amerikaanse vogelkers, Japanse duizendknoop en andere invasieve exoten nog pesticiden gebruikt worden.

Bosdecreet

In bosreservaten is er een verbod op het gebruik van pesticiden. Het gebruik van pesticiden is enkel toegelaten in een planmatige en gecombineerde mechanisch-chemische bestrijding.

In de nabijheid van waterlopen gelden bijkomende beperkingen voor pesticiden: zo mogen ze niet worden toegepast op de oevers van waterlopen zelf (Bermbesluit art 2.)

Aanpassingen wetgevend kader

Ontwerpbesluit duurzaam gebruik pesticiden voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten

Naar aanleiding van de richtlijn wordt een nieuw decreet en besluit duurzaam gebruik pesticiden opgesteld. Het besluit specificeert verbod of gebruikbeperkingen voor het beheer van terreinen voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten (procedure nog lopend). Voor de openbare besturen blijft het bestaande pesticidenreductiedecreet van 21 december 2001 en het uitvoeringsbesluit van 19 december 2008 gelden tot 1 januari 2015. Voor de nieuwe doelgroep geldt het besluit al direct: voor hen geldt minimumgebruik (met uitzondering van bermen waar een verbod geldt) tot 1 januari 2015. Vanaf 2015 zijn er extra verbodsbepalingen.

Het verbod op het gebruik van pesticiden wordt uit het bermbesluit gelicht en mee opgenomen in duurzaam gebruik pesticiden voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten (procedure nog lopend).

Voor de zeer kwetsbare doelgroep is een verbod op het gebruik van pesticiden opgenomen in het besluit duurzaam gebruik pesticiden voor niet-land- en tuinbouwactiviteiten (procedure nog lopend). Dit zijn de terreinen bij kinderopvang, scholen en instellingen voor kleuter-, basisonderwijs en secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs en centra voor leerlingenbegeleiding. Voor alle andere terreinen die niet gelegen zijn in de beschermingszones waterwinning geldt een minimumgebruik.

Focus voor dit plan

In dit eerste actieplan zal de focus liggen op de gerichte sensibilisatie van de doelgroepen met aandacht voor de beheerders van de terreinen waar kwetsbare groepen komen.

Gezamenlijke initiatieven

Haalbaarheidsstudie in overleg met de Gewesten om praktische oplossingen te bekijken zodat rekening wordt gehouden met de bescherming van de buurtbewoners langs zones waar gesproeid wordt met gewasbeschermingsmiddelen (verder afgekort als: *gbm*). Bij deze studie zullen verschillende actiemogelijkheden moeten overwogen worden waarbij het advies van alle betrokken partijen vereist zal zijn, evenals een evaluatie van de sociale en economische impact.

Acties

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
VL 6.1	Beschermen van natuurgebieden	Publicatie van wettelijke basis	Verplichten van de 1m bufferzone voor horizontale teelten en 3 m bufferzone voor verticale teelten aangrenzend aan natuurgebieden	2016	Bestaande werkingskost
VL 6.2	Drift beperken	Studie afgerond	Mogelijkheid nagaan om gebruik van driftreducerende doppen en kantdop voor één of meerdere teelten te verplichten	Eind 2013	Bestaande werkingskost
VL 6.3	Beschermen van kwetsbare groepen	Publicatie van wettelijke basis	Verplichten van de 1m bufferzone voor horizontale teelten en 3 m bufferzone voor verticale teelten aangrenzend aan tuinen en woningen	2016	Bestaande werkingskost
VL 6.4	Beschermen van kwetsbare groepen	Publicatie van wettelijke basis	Verbod op het gebruik van pesticiden na 1 januari 2015 op de terreinen van openbare diensten en op de terreinen van de kinderopvang, kleuterscholen, basisscholen en middelbare scholen*. Minimumgebruik van pesticiden op de andere terreinen toegankelijk voor het brede publiek	2012	Bestaande werkingskost
VL 6.5	Beschermen van kwetsbare groepen	Publicatie van wettelijke basis	Initiatieven ontplooiën indien geopteerd wordt om driftreducerende doppen en kantdoppen te verplichten.	Eind 2015	Bestaande werkingskost
VL 6.6	Beschermen van kwetsbare groepen	Aantal bereikte organisaties	Gerichte sensibilisatie van beheerders schoolterreinen en kinderopvang via de sectororganisaties	Hele periode	Bestaande werkingskost
Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
Bel. 9.1	Bufferzone voor het gebruik van <i>gbm</i> in de nabijheid van woningen.	Publicatie van de wettelijke bepaling [Onderzoeksverslag]	Aanpassing van het KB duurzaam gebruik. [Haalbaarheidsstudie voor een dergelijke maatregel]	?	Bestaande werkingskost

*middelbare scholen: uitzondering voorzien voor land- en tuinbouwonderwijs op de percelen waar de leerlingen praktijk oefenen

7. Hantering van professionele gewasbeschermingsmiddelen en de correcte verwijdering van de afvalstromen die hieruit voortvloeien

Bestaand wetgevend kader

Het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 betreffende de preventie en het beheer van verpakkingsafval, dat kracht van decreet/ordonnantie heeft in het Vlaamse, Waalse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, regelt de verplichtingen van alle bedrijven die verpakkingen op de Belgische markt brengen, de zogenaamde "verpakkingsverantwoordelijken". Het Samenwerkingsakkoord is een omzetting van de Verpakkingsrichtlijn 94/62/EG, zoals gewijzigd door de Richtlijn 2004/12/EG. Dit akkoord verplicht elke verpakkingsverantwoordelijke het bewijs te leveren dat het verpakkingsafval waarvoor hij verantwoordelijk is, voor bepaalde hoeveelheden nuttig wordt toegepast en gerecycleerd. Om aan die verplichting te voldoen, kan de verpakkingsverantwoordelijke hetzij zelf op individuele wijze die verplichting vervullen, hetzij een erkend organisme gelasten met de uitvoering van die verplichting overeenkomst artikel 7 en 8 van het Akkoord.

Op het vlak van het industriële verpakkingsafval (inbegrepen de verpakkingsafval van fytosanitaire producten), is de vzw VAL-I-PAC het enige door de Interregionale Verpakkingscommissie erkend organisme. De verpakkingsverantwoordelijken die niet zelf aan hun terugnameplicht wensen te voldoen, zijn verplicht zich aan te sluiten bij dit erkend organisme voor de terugname van hun industriële verpakkingen. De verpakkingsverantwoordelijke bedrijven betalen aan het erkende organisme, een vzw die door de overheid specifiek voor het vervullen van de terugnameplicht erkend wordt, een bijdrage die in functie staat van de hoeveelheid verpakkingen die men op de markt brengt en van de gekozen materialen.

Voor de ophaling van verpakkingen en restanten van gewasbeschermingsmiddelen en van vervallen gewasbeschermingsmiddelen werd voor de fytosanitaire industriële sector de vzw PhytofarRecover opgericht. Volgens artikel 3 van haar statuten, heeft zij als doel "het organiseren en het beheren in het belang van haar leden, haar toegestreden leden of van haar begunstigten van het ophalen en de verwerking van de gebruikte verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen gebruikt voor beroepsdoeleinden en resten van gewasbeschermingsmiddelen zoals producten waarvan de vervaldag is verlopen of producten die niet verkocht of verbruikt mogen worden."

De leden van de vzw. PhytofarRecover, de fabrikanten van gewasbeschermingsmiddelen voor professioneel gebruik, zijn onderworpen aan de bepalingen van het Samenwerkingsakkoord. PhytofarRecover heeft een specifiek circuit van selectieve inzameling bij de landbouwers opgezet, waarvan zijn leden de totale en reële kost dragen. De verpakkingen worden momenteel verbrand met terugwinning van energie, maar de mogelijkheid van recyclage van alle of een deel van de selectief ingezamelde verpakkingen wordt onderzocht. In de praktijk heeft PhytofarRecover een efficiënt recuperatiesysteem van verpakkingsafval opgesteld bij de professionele gebruikers van gewasbeschermingsmiddelen. Zo wordt meer dan 90 % van de gebruikte verpakkingen opgehaald.

De leden van PhytofarRecover zijn aangesloten bij Val-I-Pac. Zij doen een jaarlijkse aangifte aan PhytofarRecover én aan Val-I-Pac. Om deze dubbele aangifte te vergemakkelijken bestaan praktische afspraken tussen de beide organismen. Door het Val-I-Pac-lidmaatschap voldoen de leden van PhytofarRecover aan de terugnameplicht voor verpakkingsafval. Gezien het specifieke circuit van selectieve inzameling van deze verpakkingen, rapporteert PhytofarRecover rechtstreeks aan de controle-autoriteit in het kader van het Samenwerkingsakkoord, namelijk de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC). De IVC verifieert de juistheid van de statistieken inzake inzameling en inzake verwerking (verbranding met terugwinning van energie).

Ook andere professionele gebruikers dan landbouwers moeten hun niet-gebruikte gewasbeschermingsmiddelen en de verpakkingen ervan gescheiden houden en als gevaarlijke afvalstof aanbieden aan professionele inzamelaars.

Aanpassingen wetgevend kader

Vlaam I & II : ontwerp Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende de vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wat betreft het behandelen van restvloeistoffen afkomstig van het reinigen van apparatuur voor gewasbeschermingsmiddelen en bijhorende schoonmaakplaats.

Het vooropgestelde in dit ontwerp kadert binnen de diverse inspanningen ter voorkoming van puntvervuiling van oppervlaktewater door pesticiden. Het vormt ook het sluitstuk van het in dit verband toepassen van goede landbouwpraktijken. Door deze goede praktijken wordt er naar gestreefd om de milieu impact van het gebruik van pesticiden zo veel mogelijk te beperken. Maar soms zijn er toch resten in spuitapparatuur die niet kunnen/konden vermeden worden. Voor het behandelen van dergelijke resten gecontamineerd door gewasbeschermingsmiddelen, bestaan effectieve filtersystemen.

In eerste instantie wordt hierin een regeling voorzien voor de filtering die gebaseerd is op microbiële activiteit via een biologische zuiveringsmethode. Verder is ook een regeling voorzien voor een fysicochemisch filterproces. Dit laatste werkt op basis van de toediening van chemicaliën, flocculatie, sedimentatie en filtering. Dit systeem kan grote capaciteiten aan, waardoor het eerder geschikt is voor loonsproeiers. Tenslotte wordt ook een regeling voorzien ten aanzien van inrichtingen voor het schoonmaken van spuitapparatuur voor toepassing van pesticiden (dit is echter niet van toepassing op hand- en rugspuitapparatuur).

Andere bestaande initiatieven

Praktijkgids goede landbouwpraktijk 'gewasbescherming' behandelt in hoofdstuk 4 het veilig, efficiënt en milieubewust omgaan met gewasbeschermingsmiddelen. Daarin worden de belangrijkste aandachtspunten voor, tijdens en na het spuiten behandeld, met zowel aandacht voor de spuitvloeistof als voor de correcte verwijdering van verpakkingen en restanten.

Focus voor dit plan

Bij het vullen en reinigen van spuittoestellen op een verhard oppervlak kan vervuiling van oppervlaktewater met gewasbeschermingsmiddelen plaatsvinden. Deze verontreiniging kan voorkomen worden door het spelwater op te vangen en via bioremediëringssystemen kunnen de restanten van gewasbeschermingsmiddelen verwijderd worden. Naast de biozuivering waarbij de afbraak van de gewasbeschermingsmiddelen op microbiologische wijze gebeurt, kan het restwater ook fysicochemisch gezuiverd worden. De verschillende bioremediëringssystemen zullen gedemonstreerd en bekend gemaakt worden bij de professionele gebruikers van pesticiden. Hiervoor worden demonstraties, studiedagen en artikels in de gespecialiseerde vakpers voorzien met het oog op een optimale sensibilisering.

Gezamenlijke initiatieven

Het versterken van de controle met betrekking tot de opslagplaats voor gewasbeschermingsmiddelen, dit om de professionele gebruikers die niet in orde zijn aan te sporen om de normen correct toe te passen.

Het is immers absoluut noodzakelijk dat de opslagplaatsen van gewasbeschermingsmiddelen met de grootste zorg worden beheerd, waarbij vooral de wetgevende bepalingen dienen te worden gerespecteerd. Vanaf de inwerkingtreding van het KB voor een duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, zal de informatie over de verplichtingen in grote lijnen worden bezorgd aan de professionele gebruikers en de controle checklists zullen dienovereenkomstig worden aangepast.

Acties

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
VL 7.1	Reglementering inzake verwijdering / zuivering restvloeistoffen van toepassing van gewasbeschermingsmiddelen en inzake schoonmaken van spuitapparatuur voor toepassing van pesticiden	Afkondiging van de betrokken reglementering	Aanpassing VLAREM I & II (zowel voor biologische als fysicochemische zuivering)	Eind 2012	Bestaande werkingskost
VL 7.2	Sensibilisering voor installatie en gebruik van biozuiveringssystemen	Aantal sensibiliseringsacties	Organiseren van voorlichtingsactiviteiten rond correct gebruik en installatie biozuiveringssystemen en vulplaatsen Aanvullen van praktijkgids goede landbouwpraktijken partim gewasbescherming met biozuiveringssystemen,...)	2013	Bestaande werkingskost
Bel. 10.1	Lokaal fytoproducten : versterken van de controle om de landbouwbedrijven die niet in orde zijn aan te sporen om de normen toe te passen.	Inlassing van de nieuwe controlecriteria in de checklists.	De controle checklists zullen worden aangepast op basis van de bepalingen van het KB Duurzaam gebruik [na] een informatiecampagne.	Vanaf de inwerkingtreding van het KB Duurzaam gebruik van <i>gbm</i> .	Bestaande werkingskost

8. IPM (geïntegreerde gewasbescherming)

Geïntegreerde gewasbescherming (IPM) is een methode om de gewassen te beschermen tegen de schadelijke effecten van ziekten en plagen waarbij gestreefd wordt naar een minimale inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen. Om dit te bereiken worden alle mogelijke bestrijdingstechnieken ingezet zoals biologische, fysische en mechanische bestrijding. Deze verdienen de voorkeur boven de chemische middelen. Er mag alleen ingegrepen worden indien de economische schaderempel overschreden wordt. Om een minimale bestrijding te realiseren worden preventieve maatregelen genomen zoals bijvoorbeeld vruchtafwisseling, rassenkeuze, bemesting. Waarnemingen en waarschuwingen op basis van wetenschappelijk onderzoek geven een indicatie of een bestrijding noodzakelijk is. Indien nodig wordt op de gepaste wijze ingegrepen met de voorkeur voor niet chemische bestrijding. IPM moet een duurzaam en verantwoord gebruik van gewasbeschermingsmiddelen garanderen.

Bestaand wetgevend kader

26/03/2004 - Besluit van de Vlaamse Regering tot erkenning van de geïntegreerde productiemethode voor pitfruit en van de producenten die volgens deze methode telen, B.S. 10 juni 2004

13/02/2003 - Ministerieel Besluit tot vaststelling van het lastenboek en het veldboek betreffende de geïntegreerde productiemethode van pitfruit, B.S. 07.03.2003, gewijzigd bij ministerieel besluit van 17 september 2004, B.S. 15 oktober 2004

13/02/2003 - Ministerieel Besluit tot vaststelling van de bijzondere voorwaarden tot erkenning van controleorganen inzake geïntegreerde productie van pitfruit, B.S. 7 maart 2003

12/12/2008 - Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de biologische productie en de etikettering van biologische producten.

16/09/2005 - Ministerieel besluit tot vaststelling van de voorschriften betreffende uitzonderingsbepalingen voor zaaizaad en pootaardappelen in de biologische productiemethode

07/02/2006 - Ministerieel besluit tot wijziging van het MB van 16 september 2005 tot vaststelling van de voorschriften betreffende uitzonderingsbepalingen voor zaaizaad en pootaardappelen in de biologische productiemethode.

28/11/2006 - Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 16 september 2005 tot vaststelling van de voorschriften betreffende uitzonderingsbepalingen voor zaaizaad en pootaardappelen in de biologische productiemethode.

22/06/2009 - Ministerieel besluit tot uitvoering van artikel 7, 9, 10, 11 en 48 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 betreffende de biologische productie en de etikettering van biologische producten

Basiswetten :

Wet van 28 maart 1975 betreffende de handel in landbouw-; tuinbouw- en zeevisserijproducten, B.S. 25 april 1975.

Wet van 11 juli 1969 betreffende de bestrijdingsmiddelen en grondstoffen voor de landbouw, tuinbouw, bosbouw en veeteelt, B.S. 17 juli 1969;

Wet van 28 maart 1975 betreffende de handel in landbouw-; tuinbouw- en zeevisserijproducten, B.S. 25 april 1975.

Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004 betreffende de toekenning van facultatieve subsidies aan Praktijkcentra actief in de voorlichting en ontwikkeling van Land- en Tuinbouw

03/03/2004 - Decreet inzake de subsidiëring van meer duurzame landbouwproductiemethoden en de erkenning van centra voor meer duurzame landbouw.

Gesubsidieerde waarschuwingdiensten : PCA, KBIVB, Pcfruit, LCG, PCS voor respectievelijk aardappelen, bieten, cichorei, fruit, granen, koolzaad, vlas, sierteelt. Voor verschillende groentegewassen worden de waarschuwingen georganiseerd door de telersvereniging met een subsidie in het kader van de Gemeenschappelijke Marktordening Groenten en Fruit.

Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004 betreffende de toekenning van facultatieve subsidies aan Praktijkcentra actief in de voorlichting en ontwikkeling van Land- en Tuinbouw

Aanpassingen wetgevend kader (1/1/2014)

Volgens richtlijn 2009/128 moeten de lidstaten erop toezien dat de principes van IPM door alle professionele gebruikers toegepast worden. Hiervoor wordt een Besluit van de Vlaamse Regering voorbereid dat deze verplichting opneemt. Samen met de beroepssector worden sector specifieke richtsnoeren IPM opgesteld die conform de bijlage III van de richtlijn zijn.

Focus voor dit plan

Het spreekt vanzelf dat ook de sensibilisering van de professionele gebruiker een belangrijk aandachtspunt is in dit plan. Er werden reeds eerder 2 praktijkgidsen goede landbouwpraktijken gewasbescherming en water uitgewerkt. De praktijkgids gewasbescherming wordt volledig aangepast aan IPM. De vrijwillig opgestelde richtsnoeren per teeltsector zullen in deze gids opgenomen worden. De richtsnoeren maken eveneens deel uit van de kwaliteitslastenboeken van de landbouwsector en de controle zal op gelijkaardige wijze gebeuren. Om de professionele gebruiker te sensibiliseren en voor te lichten zullen er vanaf 2013 demonstratieprojecten uitgevoerd worden in de verschillende teelten. De land- en tuinbouwers kunnen de mogelijkheden van IPM voor hun teelten evalueren aan de hand van demonstraties op proefpercelen. Naast de demo's worden verschillende studiedagen, lessen, artikels in de vakpers voorzien. IPM wordt een onderdeel van de basis- en de permanente opleiding in het kader van de fytolicensie. Voorlichters met betrekking tot IPM moeten beschikken over de fytolicensie distributeur/voorlichter om garantie te hebben dat ze over voldoende deskundige kennis beschikken.

Acties

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
VL 8.1	Algemene beginselen IPM verplichten	Publicatie van wettelijke basis	Wetgeving waarbij alle professionele gebruikers verplicht worden de algemene beginselen van IPM toe te passen.	1/01/14	Bestaande werkingskost
VL 8.2	Vrijwillige richtsnoeren voor de belangrijkste teelten uitgewerkt	Aantal richtsnoeren uitgewerkt	Opmaak van richtsnoeren voor het toepassen van IPM. De richtsnoeren bevatten aangepast per sector de algemene beginselen van IPM zoals bepaald in de richtlijn 128/2009.	1/01/14	Bestaande werkingskost
VL 8.3	Onderhoud en uitbouw van waarnemings- en waarschuwingssystemen (afgekort : w&w)	10 w&w systemen uitgebouwd	Uitbouw van waarnemings- en waarschuwingssystemen per teelt	31/12/16	Bestaande werkingskost
VL 8.4	Sensibiliseren van de professionele gebruiker		Duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen	lopend	Bestaande werkingskost

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
VL 8.5	IPM-doelstellingen via agromilieumaatregelen en beheerovereenkomsten ondersteunen	Aantal ha biologische landbouwproductie	Hectaresten voor biologische landbouwproductie	31/12/16	Bestaande werkingskost
VL 8.6	IPM-doelstellingen via agromilieumaatregelen en beheerovereenkomsten ondersteunen	Aantal ha onder mechanische onkruidbestrijding	Hectaresten voor mechanische onkruidbestrijding	31/12/16	Bestaande werkingskost
VL 8.7	IPM-doelstellingen via agromilieumaatregelen en beheerovereenkomsten ondersteunen	Aantal ha aan Vlaams Milieuplan Sierteelt (VMS) deelnemend	Milieuvriendelijke sierteelt	31/12/16	Bestaande werkingskost
VL 8.8	IPM-doelstellingen via agromilieumaatregelen en beheerovereenkomsten ondersteunen	Aantal ha van betrokken percelen	Verwarringstechniek pitfruitteelt	31/12/16	Bestaande werkingskost
VL 8.9	IPM-doelstellingen via agromilieumaatregelen en beheerovereenkomsten ondersteunen	Aantal ha met perceelsrandenbeheer	Perceelsrandenbeheer door het aanleggen van beschermingsstroken	31/12/16	Bestaande werkingskost
VL 8.10	IPM-doelstellingen via agromilieumaatregelen en beheerovereenkomsten ondersteunen	Aantal overeenkomsten Kleine landschapselementen	Aanplant en onderhoud van kleine landschapselementen ter bevordering van biodiversiteit	31/12/16	Bestaande werkingskost
VL 8.11	IPM-doelstellingen via VLIF-steun*	Aantal aanvragen behandeld	Mechanische of thermische onkruidbestrijding of loofdoding (schoffelmachine, zwenkmaaier, rijenfrees, vingeregge, loofklapper, onkruid- of loofbrander, grondstoommachine)	31/12/16	Bestaande werkingskost
VL 8.12	IPM-doelstellingen via VLIF-steun	Aantal aanvragen behandeld	Systemen voor de beperking van het gebruik of van verliezen van pesticiden. Het betreft voornamelijk geavanceerde spuitmachines waarbij er een duidelijk aantoonbare vermindering is van de drift ten opzichte van de gangbare spuittoestellen;	31/12/16	Bestaande werkingskost

* Onder voorbehoud van opname van deze investeringen in het Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) vanaf 2014

9. Harmonisering van wetgeving

Gezamenlijke initiatieven

Met het oog op de bescherming van het water tegen gewasbeschermingsmiddelen (afgekort: *gbm*) bestaan er verschillende wetgevingen op Europees, nationaal en gewestelijk niveau. Elk van deze wetgevingen genereert een reeks verplichtingen op het vlak van monitoring, normen en rapporten. Door de complexiteit van de toepassing van deze verplichtingen is een harmonisering noodzakelijk. De actie zal gericht zijn op het opmaken van een inventaris van deze verplichtingen en op het identificeren van de aspecten die kunnen geharmoniseerd worden.

Acties

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
Bel. 12.1	Harmonisering van de methodes, normen en rapporten betreffende de contaminatie door <i>gbm</i> van (oppervlakte en ondergrondse) wateren op regionaal, nationaal en Europees niveau	Haalbaarheidsrapport	Studie naar de haalbaarheid van de harmonisering	?	Bestaande werkingskost

10. Opvolging van het NAPAN

Gezamenlijke acties

Aan het eind van het programma in 2017, zal een nationaal rapport worden opgesteld en gepubliceerd waarin de specifieke rapporten van de leden van de NAPAN Task Force (verder afgekort als : NTF) zullen gecoördineerd worden.

Vanaf 2013, zal elk lid van de NTF meewerken aan de NTF om een coördinatie van het NAPAN te garanderen. De werking van de NTF voor de periode 2013-2017 zal uiterlijk in 2013 worden bepaald door middel van een ad hoc -akkoord. De werking van het secretariaat van de NTF en van de Adviesraad van de NTF zullen tijdens de periode 2013-2017 het welslagen van deze coördinatie aangeven.

Bij de herziening van het NAPAN in 2017 om de acties van het NAPAN te bepalen voor de periode 2018-2023, zal de bevolking worden geraadpleegd conform de bepalingen van de wetgeving betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's en de inspraak van het publiek bij de uitwerking van de plannen en programma's in verband met het milieu.

Acties10

Ref.	Doelstelling	Indicator	Maatregel	Termijn	Budget
Bel. 13.1	Gecoördineerd nationaal rapport	Publicatie van een nationaal rapport	OP het niveau van NTF gezamenlijk plan uitwerken	2017	Bestaande werkingskost
Bel. 13.2	Coördinatie van het NAPAN	Werking van het secretariaat van de NTF; van de Adviesraad van de NTF.	Definiëren en toepassen van de werking van de NTF voor de periode 2013-2017.	2013-2017	Bestaande werkingskost
Bel. 13.3	De bevolking actief betrekken bij de besluitvorming in verband met het NAPAN	Rapport over de publieke raadpleging	Publieke raadpleging over het NAPAN 2018-2023.	2017	Bestaande werkingskost